

**Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)
voor de examens VMBO TL (Mavo)**

Leerjaar 3 | 2025-2026

Vastgesteld op 24 september 2025
door de heer B. Boukhari (Directeur AIDA COLLEGE)

Secretaris examencommissie: de heer M.E. Basalan

- Goedgekeurd door de MR op 25 september 2025;
- Verzonden aan de inspectie op 30 september 2025;
- Ter inzage gelegd voor de kandidaten vanaf 30 september 2025 via Magister en op www.AIDACollege.nl.

Inhoudsopgave Programma van toetsing en afsluiting TL/GL Leerjaar 3

Inleiding.....	3
Kunstvakken inclusief ckv.....	5
Maatschappijleer	6
Biologie.....	7
Geschiedenis.....	8
Wiskunde	9
Loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB)	10

Inleiding

Dit boekje is het programma van toetsing en afsluiting (PTA) voor dit schooljaar, **leerjaar 3**. Het is eigenlijk een studiewijzer met informatie over het schoolexamen voor elk vak dat je moet gaan doen. Niet alleen alle toetsen staan erin maar ook de leerstof die erbij hoort. Elke toets telt mee voor het examen.

Het schoolexamen start deels in leerjaar 3, maar wordt grotendeels in leerjaar 4 afgenomen. Voor de algemene vakken begint je schoolexamen in het 4^e jaar. Er zijn vier schoolonderzoeken verdeeld over twee periodes. Het schooljaar heeft 3 periodes bij AIDA College maar in periode 3 (leerjaar 4) wordt het centraal examen afgenomen en zijn er dus geen schoolonderzoeken. Er zijn twee "lichte" schoolonderzoeken (SO1A en SO2A) en twee "zware" schoolonderzoeken (SO1B en SO2B). SO1A en SO2A worden ongeveer halverwege de periode tijdens je normale lessen afgenomen. SO1B en SO2B worden elk in een toetsweek afgenomen. Met elke toets sluit je een deel van een vak af (de stof wordt zo min mogelijk dubbel getoetst). Je mag per toetsweek (SO1B en SO2B) één toets herkansen.

* Er zijn een aantal vakken die afwijken van wat hierboven staat en bij deze vakken hebben de cijfers ook een andere weging en/of toetscode:

- **Biologie** start al in leerjaar 3 met twee schoolonderzoeken waarvan één in de 2e toetsweek en één in de 3e toetsweek. De andere twee schoolonderzoeken vinden plaats tijdens de twee toetsweken van leerjaar 4.
- **Kunstvakken inclusief ckv** (kckv) heeft alleen een schoolexamencijfer en dus geen Centraal Examen. Kckv heeft geen schoolonderzoekscijfers maar alleen een letters in de eerste periode van het derde leerjaar. Het bestaat uit 5 opdrachten die je moet doen. Als je niet bij een opdracht kunt zijn, krijg je een vervangende opdracht. Elke opdracht moet gedaan zijn én moet met een V(oldoende) zijn afgesloten. Dat is een voorwaarde om een diploma te behalen. De opdrachten worden alleen in het derde leerjaar georganiseerd. Aan het einde van het derde leerjaar is dan ook je letter bekend waarmee je het eindexamen in gaat.
- **Maatschappijleer** heeft ook geen Centraal Examen maar heeft drie schoolonderzoeken waarvan één in de 1e toetsweek, één in de 2e toetsweek en één vóór de 3e toetsweek. Tijdens de derde toetsweek is er een herkansingsmogelijkheid. Het schoolexamencijfer van maatschappijleer telt op het eindexamen op dezelfde manier mee als de andere vakken.
- **Geschiedenis** start al in leerjaar 3 met twee schoolonderzoeken waarvan één in de 2e toetsweek en één in de 3e toetsweek. De andere twee schoolonderzoeken vinden plaats tijdens de twee toetsweken van leerjaar 4.
- **Wiskunde** start al in leerjaar 3 met een schoolonderzoek in periode 3. De andere drie schoolonderzoeken vinden plaats in leerjaar 4.
- **Lichamelijke opvoeding** wordt afgenomen in leerjaar 4.
- **De overige keuzevakken** worden afgenomen in leerjaar 4.

De toetsen die in het PTA voor een vak staan dat je volgt, moet je **allemaal** gedaan hebben. Ben je er niet bij als een toets wordt afgenomen dan heb je toestemming van de examencommissie nodig om het alsnog in te halen. Dat mag namelijk niet automatisch. Je moet een geldige reden hebben gehad om afwezig te zijn geweest bij een toets. En daarnaast moet het tijdig gemeld zijn volgens de geldende absentieprocedure. Krijg je toestemming om de toets in te halen, dan krijg je hiervoor een uitnodiging via de schoolmail (met CC naar ouders/verzorgers). Zolang de toets niet is ingehaald, staat er een INH ingevuld in MAGISTER. Alle toetsen van een periode moeten ingehaald zijn op de dag dat de herkansingen van die periode afgenomen worden. Mocht je dat zonder goede reden niet gedaan hebben dan wordt de INH een 1,0. Dat we je een 1,0 geven wordt gemeld aan en je ouders/verzorgers en aan de inspectie voor het onderwijs.

TL (Mavo)

Algemeen vormende vakken

Maatschappijleer jaar 3	PT1	gewicht	1
	PT2	gewicht	1
	PT3	gewicht	1
Kckv Periode 3 jaar 3	PT3	gewicht	1
Biologie jaar 3	PO2	gewicht	1
	PT2	gewicht	1
	PO3	gewicht	1
	PT3	gewicht	1
Biologie Jaar 4	PT1	gewicht	2
	PT2	gewicht	2
Geschiedenis jaar 3	PT2	gewicht	2
	PT3	gewicht	2
Geschiedenis Jaar 4	PT1	gewicht	2
	PT2	gewicht	2
Wiskunde jaar 3	PT3	gewicht	2
Wiskunde jaar 4	PT1	gewicht	3
	PT2	gewicht	3
Overige vakken			
Periode 1 jaar 4	SO1A	gewicht	1
	SO1B	gewicht	3
Periode 2 jaar 4	SO2A	gewicht	1
	SO2B	gewicht	3

Voor elk vak is er een tabel waarin je de volgende informatie kan vinden:

P	Stofomschrijving	Examen- eenheid	SE	CE	Toetsvorm	Td	Code	Her.	Weging	Opmerkingen
---	------------------	--------------------	----	----	-----------	----	------	------	--------	-------------

De **P** betekent periode. Het schooljaar is verdeeld in drie perioden voor het derde jaar en in twee voor het vierde jaar (de 3e periode is het eindexamen in leerjaar 4). Het is mogelijk dat een toets in een andere periode wordt afgenomen (door bijvoorbeeld wijzigingen in het rooster).

- Bij **Stofomschrijving** staat waar de toets over zal gaan.
- Bij **Examen-eenheid** staat een bepaalde code (domein). Landelijk is vastgesteld welke stof er moet worden behandeld. De codes kan je terugvinden in die beschrijving.
- Bij Schoolexamen (**SE**) en Centraal Examen (**CE**) wordt met een X aangegeven of de stof op het SE en/of CE getoetst moet worden.
- Bij **Toets-vorm** kan je vinden wat voor soort toets het is. In het PTA worden de volgende toetsvormen onderscheiden: schriftelijk (S)¹, mondeling (M), praktische opdracht (PO), Test-Correct (TC) en luistertoets (L).
- **Td** staat voor tijdsduur. Het is een schatting van de lengte van de toets in minuten. Dit kan je helpen bij het maken van je planning per week.
- De **Code** is een nummer dat de school zelf bedenkt. Hiermee is een cijfer dat gegeven wordt in het administratiesysteem en op afdrukken van je cijferlijst staat terug te vinden in dit PTA.
- **Her.** Geeft aan of er voor die toets een herkansing mogelijk is.
- **Weging** geeft aan hoe zwaar een schoolonderzoek meeweegt. Kijk hiervoor in de bovenstaande tabel.
- In de kolom **Opmerkingen** kan extra informatie staan.

Bij dit PTA hoort het examenreglement AIDA College.

¹ Geschreven en digitaal

Kunstvakken inclusief ckv

TL (Mavo)/GL leerjaar 3 | 2025-2026

P	Stofomschrijving	Examen-eenheid	SE	CE	Code	Toets-vorm	Her.	Weging	Opmerkingen
1	Filmhuis/Nutshuis (beeldend) De kandidaat kan: - Zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. - De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. - De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minst vier culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (beeldende vorming, muziek, dans, drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk.	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3	x x x		1.1	Po	Ja, indien Onvoldoende.	1	
	Design (cultuurdag) De kandidaat kan: - Zicht oriënteren op de eigen loopbaan en het belangen van kunst en cultuur in de maatschappij. - Basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerven. - Zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk.	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3	X X X		1.2	Po	Ja, indien Onvoldoende.	1	
	Sanatolie (Cultuurdag-kunstprogramma) De kandidaat kan: - Zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. - Basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. - Zich een beeld vormen van hele culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste vier culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit Ten minst één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk.	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3	X X X		1.3	Po	Ja, indien Onvoldoende.	1	
	Rumi Kunst instituut De kandidaat kan: - De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. - De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. - De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste vier culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (beeldende vorming, muziek, dans, drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk.	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3	X X X		1.4	Po	Ja, indien Onvoldoende.	1	
	Kunstdossier De kandidaat kan: zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de kandidaat tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	KV/K/4	X		1.5	Po	Ja, indien Onvoldoende.	1	

- KCKV heeft geen periode indeling. De activiteiten worden in periode 1 en 2 afgenomen. Voorafgaand aan iedere culturele activiteit zal een KCVK lesuur gewijd worden aan een inhoudelijke introductie over een van de kunstdisciplines (beeldende kunst, theater, fotografie en architectuur).
- Elk onderdeel wordt beoordeeld met een van de letters O of V. KCKV moet voldoende worden afgesloten om het diploma te kunnen krijgen.
- Wanneer een leerling niet heeft deelgenomen aan de activiteit, dient deze leerling een vervangende opdracht te maken

Maatschappijleer

TL (Mavo)/GL leerjaar 3 | 2025-2026
 Boek: Seneca Maatschappijleer VMBO

P	Leerstofomschrijving	Examen-eenheid	SE	CE	Toets-vorm	Td	Code	Her.	Weging	Opmerkingen
1	Hoofdstuk 1 & 2 (Persoonlijke keuzes & maatschappelijke keuzes) De kandidaat kan: - zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij. - basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. - met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk: – principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen – een standpunt innemen en hier argumenten voor geven. - beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving en de invloed van het socialisatieproces herkennen en beschrijven – uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag en socialisatieproces – de rol van onderwijs beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving.	M11/k/1 M11/k/2 M11/k/3	X X X X		S	50	PT1	Ja	1	
2	Hoofdstuk 3 & 4 (Jouw droomwijk & Cultuurdilemma) De kandidaat kan: - met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen – voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen – maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen. - vormen van macht herkennen – beschrijven hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken – beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen. - beschrijven hoe mensen bij het vormen van hun meningen beïnvloed worden door selectie van informatie – uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen – voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is – van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.	M11/k/1 M11/k/2 M11/k/3 M11/k/6	X X X X		S	50	PT2	Ja	1	
3	Hoofdstuk 5, 6 & 7 (Welzijnsdilemma, mensenrechtendilemma & machtsdilemma) De kandidaat kan: - met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen – voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen – maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen. - vormen van macht herkennen – beschrijven hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken – beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen. - beschrijven hoe mensen bij het vormen van hun meningen beïnvloed worden door selectie van informatie – uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen – voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is – van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/ gekomen is.	M11/k/1 M11/k/2 M11/k/3 M11/k/5 * M11/k/7 *	X X X X X		S	50	PT3	Ja, indien onvoldoende SE.	1	

* De hoofdstukken uit het maatschappijleer boek worden niet dubbel getoetst. Wij proberen hierbij het afsluitende karakter zo goed mogelijk te waarborgen, maar door de verschillende inzichten binnen het sociale vak maatschappijleer, vind er soms een overlap van kerndoelen plaats.

Biologie

TL (Mavo)/GL leerjaar 3 | 2025-2026

Boek: Biologie voor jou

P	Leerstofomschrijving	Examen-eenheid	SE	CE	Toetsvorm	Td	Code	Her.	Weging	Opmerkingen
2	H2 + H3 De mens en Erfelijkheid									
	De kandidaat kan: - voortplanting en groei bij organismen toelichten, evenals de vorm en functie van seksueel gedrag daarbij. - beschrijven hoe erfelijke eigenschappen van generatie op generatie worden doorgegeven en toelichten hoe die erfelijke eigenschappen in de tijd kunnen veranderen. - delen die van belang zijn voor stevigheid en beweging noemen. - de gevolgen van overbelasting noemen en beschrijven - basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, experimenteren en informatie verwerven en verwerken. - De kandidaat kan beschrijven hoe erfelijke eigenschappen van generatie op generatie worden doorgegeven en toelichten hoe die erfelijke eigenschappen in de tijd kunnen veranderen.	BI/K/1 BI/K/2 BI/K/3 BI/K/4 BI/K/8 BI/K/12 BI/K/13 BI/V/3	X X X X X X X	X X X X X	Po	nvt	PO	Nee	1	Deadline: 13 maart 2026
	H3 + H4 Evolutie Ordening H5 Stevigheid en beweging									
	De kandidaat kan: - voortplanting en groei bij organismen toelichten, evenals de vorm en functie van seksueel gedrag daarbij. - de rol van schimmels en bacteriën in het milieu en de biotechnologie noemen en toelichten - beschrijven hoe erfelijke eigenschappen van generatie op generatie worden doorgegeven en toelichten hoe die erfelijke eigenschappen in de tijd kunnen veranderen. - delen die van belang zijn voor stevigheid en beweging noemen. - de gevolgen van overbelasting noemen en beschrijven	BI/K/1 BI/K/2 BI/K/3 BI/K/5 BI/K/8 BI/K/12 BI/K/13 BI/V/3	X X X X X X X	X X X X X	S	120	PT2	Ja	1	Toets wordt afgenomen tijdens de toetsweek P2 leerjaar 3.
3	H6 + H7 Milieu en Duurzaamheid									
	De kandidaat kan: - de rol van schimmels en bacteriën in het milieu en de biotechnologie noemen en toelichten. - de relaties noemen en toelichten die ze onderling en met hun omgeving hebben. - toelichten dat de mens voor voedsel, water, zuurstof, grondstoffen, energie, voedselproductie en recreatie van ecosystemen afhankelijk is. - beschrijven hoe de mens ecosystemen kan beïnvloeden. - toelichten waarom de mens er belang bij heeft een duurzame relatie tussen mens en milieu te bevorderen. - zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk	BI/K/1 BI/K/2 BI/K/3 BI/K/5 BI/K/6 BI/K/7 V3	X X X X X X	X X X	Po	nvt	PO	Ja	1	Deadline: 26 juni 2026
	H6 Ecologie H8 Gedrag									
	De kandidaat kan: - de rol van schimmels en bacteriën in het milieu en de biotechnologie noemen en toelichten. - de namen van organismen opzoeken en de delen waaruit ze zijn samengesteld. - de relaties noemen en toelichten die ze onderling en met hun omgeving hebben. - toelichten dat de mens voor voedsel, water, zuurstof, grondstoffen, energie, voedselproductie en recreatie van ecosystemen afhankelijk is. - beschrijven hoe de mens ecosystemen kan beïnvloeden. - toelichten waarom de mens er belang bij heeft een duurzame relatie tussen mens en milieu te bevorderen. - De kandidaat kan gedrag van mens en dier op een gestandaardiseerde wijze beschrijven en dat beschreven gedrag verklaren.	BI/K/1 BI/K/2 BI/K/3 BI/K/5 BI/K/6 BI/K/7 V2	X X X X X X	X X X	S	120	PT3	Nee	1	Toets wordt afgenomen tijdens de toetsweek P3 leerjaar 3

Bovenstaande SO's worden afgenomen tijdens de toetsweken.

BI/V/3 (Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie) wordt ook getoetst in het profielwerkstuk in leerjaar 4.

Geschiedenis

TL/GL 3e leerjaar 2025-2026
 Boek: MEMO Geschiedenis VMBO KGT

P	Stofomschrijving	Examen- eenheid	SE	CE	Toets vorm	Td	Code	Her.	Weging	Opmerkingen
2	Hoofdstuk 1: De koloniale relatie Indonesië- Nederland Hoofdstuk 5: De Koude Oorlog De kandidaat kan: 1. zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van geschiedenis en staatsinrichting in de maatschappij. 2. basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. 3. strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: • de ontwikkeling van het eigen leervermogen • het vermogen om met voor geschiedenis en staatsinrichting geëigende vaktaal en methodieken te communiceren en onderzoek te doen. 4. herkennen en beschrijven op welke wijze de koloniale relatie tussen Indonesië en Nederland zich in de loop der tijd ontwikkeld heeft en bijgedragen heeft aan de dekolonisatie/onafhankelijkheid van Indonesië. 5. het ontstaan, verloop en einde van de Koude Oorlog herkennen en beschrijven, en aangeven welke oorzaken en gevolgen deze periode voor de wereldpolitiek in het algemeen en voor Europa in het bijzonder heeft gehad. 6. herkennen en beschrijven hoe het proces van dekolonisatie en de weg naar onafhankelijkheid van Indonesië tussen 1945 en 1949 verliep en daarbij ingaan op de moeizame relatie tussen Nederland en Indonesië na de onafhankelijkheid van Indonesië.	GS/K/1 GS/K/2 GS/K/3 GS/K/4 GS/K/9 GS/V/1	X X X X X X	X X X X X X	S	60	PT2	Ja	2	Hoofdstuk 1 + 5
3	Hoofdstuk 3: Sociale zekerheid en verzorgingsstaat in Nederland De kandidaat kan: 1. zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van geschiedenis en staatsinrichting in de maatschappij. 2. basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. 3. strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: • de ontwikkeling van het eigen leervermogen • het vermogen om met voor geschiedenis en staatsinrichting geëigende vaktaal en methodieken te communiceren en onderzoek te doen. 4. ontwikkelingen zich na de Tweede Wereldoorlog hebben voorgedaan en verklaren welke gevolgen deze ontwikkelingen gehad hebben voor de Nederlandse samenleving. 5. herkennen en beschrijven welke ontwikkelingen zich op het terrein van de sociale zekerheid vanaf de tweede helft van de 19e eeuw hebben voorgedaan die geleid hebben tot de huidige, herziene verzorgingsstaat.	GS/K/1 GS/K/2 GS/K/3 GS/K/7	X X X X	X X X X	S	50	PT3	Ja	2	Hoofdstuk 3

* De hoofdstukken uit het geschiedenis boek worden niet dubbel getoetst. Wij proberen hierbij het afsluitende karakter zo goed mogelijk te waarborgen, maar de hoofdstukindeling van de boeken van de huidige methode, verlenen zich daar niet goed voor. Daarnaast is de genoemde exameneenheid erg breed, waardoor er spraken is van een overlap van deze exameneenheid.

Wiskunde

TL (Mavo)/GL leerjaar 3 | 2025-2026
 Boek: Getallen en Ruimte

P	Leerstofomschrijving	Examen- eenheid	SE	CE	Toetsvorm	Td	Code	Her.	Weging	Opmerkingen
3	SE Statistiek - Getal en Ruimte wi 3 vmbo-kgt deel 1: H4 - Getal en Ruimte wi 4 vmbo-kgt deel 1: H1 De kandidaat kan: - zich oriënteren op het belang van wiskunde voor de eigen loopbaan en voor zijn functioneren in de maatschappij – een relatie leggen tussen wiskundige kennis en vaardigheden en de beroepspraktijk. - informatie verzamelen, weergeven en analyseren met behulp van grafische voorstellingen, en daarbij: – statistische representatievormen en een graaf hanteren – op basis van de verwerkte informatie verwachtingen uitspreken en conclusies trekken. - problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: – de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken – conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie. - structuren en verbanden opsporen in voor hem herkenbare situaties en verbindingen leggen met wiskundige begrippen, en daarbij: – wiskundige technieken kiezen en gebruiken om problemen op te lossen, waaronder basialgoritmen en standaardmethodes – communiceren door middel van adequaat (wiskundig) taalgebruik – adequate onderzoeks- en redeneerstrategieën toepassen.	K/1 K/2 K/3 K/7 K/8 V/2	X		S	100 min	PT3	Ja	2 (25%)	

Loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB)

TL (Mavo)/GL leerjaar 3 | 2025-2026

P	Leerstofomschrijving	Examen- eenheid	SE	CE	Toetsvorm	Code	Her.	Weging	Opmerkingen
	De kandidaat is in staat zijn eigen loopbaanontwikkeling vorm te geven. Hij doet dat met een oriëntatie op een toekomstige opleiding en (loop)baan door middel van reflectie op het eigen handelen en reflectie op ervaringen. De kandidaat maakt een LOB-dossier met in ieder geval de volgende opdrachten: - LOB-traject via een door de lob-coördinator bepaald traject - Deelname aan AIDA LOB Dagen. - Deelname aan minimaal 2 loopbaangesprekken (MOL). De kandidaat heeft de vaardigheid de eigen loopbaan vorm te geven door op systematische wijze om te gaan met 'loopbaancompetenties': - Wat kan ik het best en hoe weet ik dat? (kwaliteitenreflectie) - Waar ga en sta ik voor en waarom dan? (motievenreflectie) - Waar ben ik het meest op mijn gemak en waarom dan? (werkexploratie) - Hoe bereik ik mijn doel en waarom zo? (loopbaansturing) - Wie kan mij helpen mijn doel te bereiken en waarom die mensen? (netwerken)	C1.1 C1.2 C1.3 C1.4 C1.5 C2	X X X X X X		Po	PT1	Ja, indien onvoldoende.	1	

Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB) wordt niet afgesloten met een Centraal Examen, maar alleen met een schoolexamen. Dit schoolexamen bestaat niet uit een aantal toetsen, maar uit opdrachten die uitgevoerd moeten worden.

LOB moet met een **Voldoende (V of G)** zijn afgesloten.

LOB heeft tot doel dat je je oriënteert op de wereld van arbeid en beroep en dat je in staat bent een keuze te maken voor een vervolgonpleiding. Dat doe je op basis van zogenaamde loopbaancompetenties. Deze loopbaancompetenties ontwikkel je tijdens LOB en tijdens zogenaamde loopbaanreflectiegesprekken praat je met je mentor over je voortgang, over wat je gedaan hebt in het kader van LOB en welke stappen je gaat zetten.

LOB is anders dan andere vakken, aan de ene kant omdat je op het lesrooster geen LOB-uren vindt, LOB zit in alle vakken en aan de andere kant omdat LOB er voor iedereen anders uitziet. Jij bent degene die hier actief mee aan de slag moet gaan. Uiteindelijk moet je (aan het eind van het vierde leerjaar) een LOB-dossier hebben. In het LOB-dossier laat je zien wat je allemaal gedaan hebt en wat je ontdekt hebt over jezelf. Het toevoegen van bewijsstukken is hier onderdeel van. In het schema hierboven zie je welke activiteiten je tenminste moet hebben gedaan in het kader van LOB.